Region Gävleborg

Kultur för människor samman

4 Barn bearbetar flykt & rädslor i poesins värld

10 Det är kulturlycka

14 Integration sker åt båda håll

20 Alla kan göra film & berätta sin historia

26 Trygga rum – för asylsökande HBTQ-personer

6 Kultur är ett världsspråk

12 Skapande tillsammans med barn

18 Mitt ❤ slår för dansens uttryck

22 Sången är ett universellt språk

22 Beviljade projektmedel 2016

Med kulturens hjälp gör vi skillnad

Poesi som låter barn bearbeta rädslor och flykt, en dansföreställning med ett starkt integrationsbudskap och skapandet av trygga rum för asylsökande HBTQ-personer. Det är några av de projekt som under 2016 beviljats projektstöd för hälsofrämjande kulturinsatser för asylsökande- och nyanlända.

Mellan 21 juni – 19 augusti 2016 utlyste Region Gävleborgs kultur- och kompetensnämnd 3 500 000 kronor för att ge kommuner, det fria kulturlivet och civilsamhällets aktörer (ideella föreningar, stiftelser, studieförbund etc.) möjligheten att genomföra eller stärka projekt som främjar integration och interkulturell dialog i Gävleborg.

De nio projekt som finns samlade i skriften bevisar att kultur är en drivkraft som för människor samman och stärker vår gemenskap. Vi lyfter särskilt människorna bakom projekten, drivkrafterna, och deras tankar, idéer och helhjärtade engagemang.

Genom att låta dig inspireras av ett urval av projekten som beviljats stöd vill vi motivera till att genomföra liknande kulturinsatser. Projekten har alla, på ett eller annat sätt, bidragit till att främja vårt kulturliv genom ökad integration och mångfald.

Alf Norberg, ordförande
Kultur- och Kompetensnämnden

Barn bearbetar flykt & rädslor i poesins värld

» Boken har satt fingret på det fantastiska i kulturen, att vi får skapandekraft genom den & att kulturen är välgörande.

Linnéa Manzanares
utvecklingsdirektör, Gävles Unga

I skrivprojektet *Att komma till ön med skatten är inget äventyr* har barn fått bearbeta sina erfarenheter, rädslor och upplevelser genom att skriva poesi. Texterna, som även bearbetats i en teateruppsättning på Folkteatern Gävleborg, finns nu samlade i en färgstark bok fylld med känslofyllda och tankeväckande budskap.

Genom projektets gång har det alltid varit barnens röster som stått i fokus, från början till slut. Med poesins hjälp har barnen berättat för världen om sina tankar och upplevelser av krig, vänskap, flykt, minnen och drömmar. Över 100 barn i åldrarna 6 till 13 år har deltagit. Återkommande för många har varit Medelhavet, den böljande blå sagovärlden, med sina bevarade sagor om en tid som en gång varit och förhoppningsvis aldrig mer kommer åter.

En hyllning till barnen

– Omslaget till boken syftar symboliskt sett på barnen som tragiskt nog blev kvar i Medelhavet under flykten från Syrien, det är en hyllning till dem säger Linnéa Manzanares, utvecklingsdirektör, Gävles Unga.

– Barnen på omslaget är änglar som leker, cyklar, målar och skapar. Vi ville illustrera och återspegla både sorg och allvar men ändå den lekfullhet och hoppfullhet som bara barn kan sätta fingret på. Barn får till de där fantastiska funderingarna som vi vuxna kanske glömt bort hur man kläcker, tillägger Manzanares.

Gör något på riktigt

Linnea berättar om författaren Baree Khalil, som flytt krigets Syrien. Med sin talang för att skriva barnböcker har han inspirerat och väglett barn i kreativt skrivande i både Syrien och nu i Sverige. Barees tidigare erfarenheter av att jobba med barn och att ha skrivarworkshops var grundidén till projektet.

– Integration genom kultur är en hjärtefråga för mig, det som är så unikt med projektet är att det känns som att vi ganska sällan gör något ”på riktigt” för barn. Poesin och texterna går ju

Text Andree Forsberg

Linnéa Manzanares utvecklingsdirektör, Gävles Unga

faktiskt inte att skapa utan barnen, det är de som är själva huvudingrediensen, säger Manzanares och fortsätter:

– Främst är det här en bok av barn för barn – men under tiden när texterna växt fram har vi förstått att det är en bok lika mycket för vuxna. Bokens hjärta är sanningssägarna, barnen, och talar för att vi lättare kan identifiera oss genom ett barns ögon – vi blir samtidigt påminda om det fina, vackra och sköra med att vara barn. Boken har satt fingret på det fantastiska i kulturen, att vi får skapandekraft genom den och att kulturen är välgörande.

Anders Ågren kulturpedagog, Bilda

» Ungdomarna får vara sig själva ett tag, slappna av & släppa fram sina känslor

Anders Ågren
kulturpedagog, Bilda

Kultur är ett världsspråk

På bara en timme skapar ungdomarna en alldeles egen låt med både text och musik. I integrationsprojektet *Gör en låt* får de möjlighet att uttrycka sina känslor. Samtidigt tränar de sig i ett för dem relativt nytt språk på ett annorlunda och roligt sätt.

» Att satsa på kultur & integration är rätt väg att gå, det lönar sig. Det spelar ingen roll varifrån man kommer, alla kan sjunga & dansa!

Anders Ågren
kulturpedagog, Bilda

Att sång och musik förenar och sprider glädje över gränser är allmänt känt. Projektet *Gör en låt* visar dessutom att det fungerar utmärkt som ett medel för integration och för att bearbeta svåra upplevelser. Tre hundra asylsökande och ensamkommande ungdomar har tagit chansen att delta i en glädjefylld workshop där de tillsammans med Anders Ågren, kulturpedagog på Bilda, skapar musik på sina egna villkor.

– Integration måste ske så fort som möjligt och här kan sång och musik hjälpa till, säger Anders. Ungdomarna som deltagit i workshoparna lär sig tidigt att de kan och får uttrycka det de känner. Att de är viktiga. De lär sig att använda sitt nya språk på ett enkelt sätt och kan sätta det i ett sammanhang.

Intensivt och känslosamt

Workshopen blir ofta intensiv och känslosam. Ungdomarna skapar själva texterna till den låt de ska göra. De säger en massa ord om det som de vill sjunga om och Anders skriver upp orden på tavlan. Sedan försöker de tillsammans att rimma och få ihop en text. Med sin gitarr och datorns hjälp tar Anders sedan fram musiken till texten. Deltagarna lär sig texten och melodin snabbt och innan workshopen är slut kan de sjunga den egna låten.

Efter workshopen får deltagarna den inspelade låten skickad till sina mobiler. Anders gör även en karaokeversion på låten och skickar den och ackorden till ungdomarnas lärare. På så sätt kan de fortsätta öva och flera av grupperna planerar att framföra sin låt på skolavslutningen.

– Det är enkelt att genomföra de här workshoparna, säger Anders. Jag tar kontakt med de boenden där ungdomarna vistas och vi kan oftast vara i deras egna lokaler eller på skolan. Vi har också ett bra samarbete med biblioteken i länet.

– Det här projektet är mitt skötebarn och jag känner att det gör nytta, säger Anders. Deltagarna är så positiva och många uttrycker att de vill fortsätta med sång och musik.

Integration på riktigt

Anders berättar om en grupp med ensamkommande ungdomar som han jobbat med ett längre tag. Det är cirka 18 stycken i åldern 15-25 år. De valde att göra en låt till sina mammor som de lämnade när de flydde till Sverige. De kunde släppa fram den sorg och saknad de känner och det blev väldigt känslosamt, men samtidigt mycket närhet och värme. Gruppen har gjort fem låtar som de jobbar vidare med. Med hjälp från vänner har Anders samlat in gitarrer och en synth som han skänkt till ungdomarna. Nu har gruppen startat ett samarbete med Kulturskolan i Sandviken och de kommer att göra en konsert tillsammans. Då blir det integration på riktigt, menar Anders.

Text Lena Säfström

Bok- och skrivprojekt

Linnéa Manzanares med boken ”Valen simmade förbi sagorna vi lämnade i havet” i sin famn. En bok som lyfter fram barn och deras berättelser i diktform.

» sidan 4

Kulturfika

Anette Helgesson hoppas att projektet skapat en ny sorts arena för samtal och att Kulturfikat har främjat positiva upplevelser för deltagarna.

» sidan 8

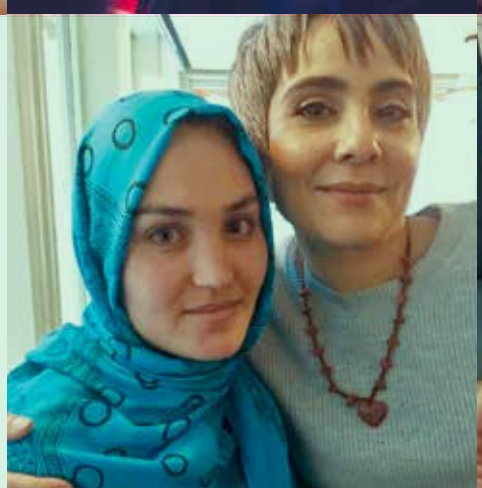

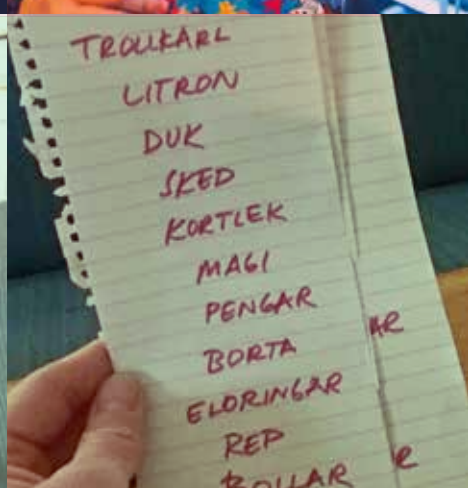

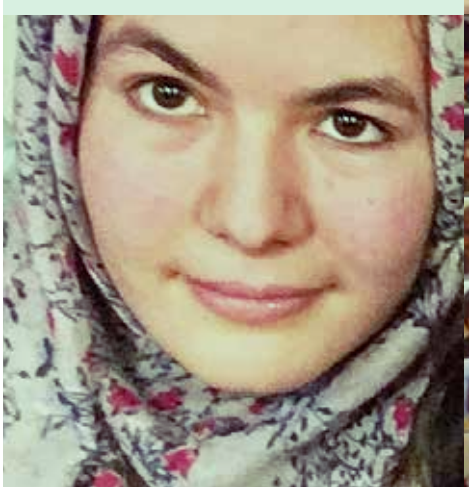

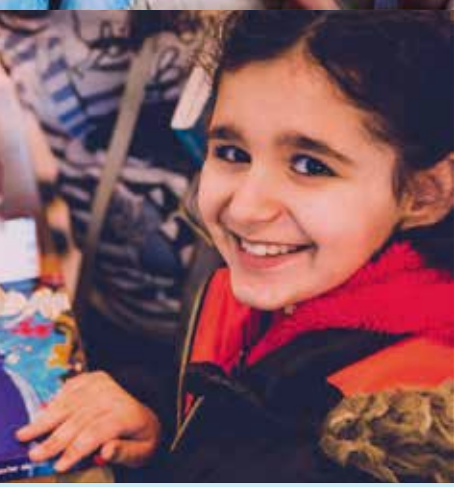

Gör en låt

Anders Ågren menar att integration måste ske så fort som möjligt och här kan sång och musik vara en ytterst välgörande och betydelsefull faktor.

» sidan 6

Det är kulturlycka!

» Vi tror att vi lär barnen saker men de lär oss lika mycket.

Anette Helgesson
projektledare

Kulturfika för små och stora i Ovanåker vill, genom att vara en naturlig mötesplats och språkvänsverksamhet, öppna upp för samtal och ge barn och vuxna en meningsfull fritid och ett bättre mående. Projektet finns till för att ge människor verktyg att lättare komma in i samhället och förstå sin nya omgivning.

Kulturfika för små och stora i Ovanåker är ett forum för möten mellan människor som kanske inte skulle kunna träffas annars. Tanken är att nyanlända och redan etablerade Ovanåkersbor ska lockas till aktuella och intressanta kulturupplevelser och få tillfälle att lära känna varandra.

– Det är kulturlycka! säger projektledaren Anette Helgesson.

När Anette i sitt yrke som bibliotekarie besökte asylboendet i Edsbyn såg hon att det fanns behov hos de boende av att träffa andra människor.

– Det var tydligt att de boende behövde något att göra, och få ett avbrott i vardagen. Jag tror att både barn och vuxna har fått ut något av projektet, vi tror att vi lär barnen saker men de lär oss lika mycket. Att se barnen skratta och hur glada föräldrarna blev av det tar jag med mig. Jag tycker det är viktigt att vi pratar med varandra istället för om varandra.

Sociala medier och knacka dörr

För att nå ut till målgrupperna har de satt upp affischer på både arabiska, persiska och svenska. Anette Helgesson och hennes samarbetspartner Duha Burhan har använt sig av sociala medier samt knackat dörr för att påminna om föreställningarna.

– En av de viktigaste lärdomarna av projektet är att det krävs något speciellt för att locka även svenskar till kulturfika. Vid fikasällskapets träffar är ungefär 20 procent av deltagarna svenskar. Många nyanlända har sagt att det känns bra att känna någon svensk utanför SFI och att det är roligt att träffas och prata på det här sättet. En ung ensamstående mamma från Eritrea har fått en svensk extramormor efter att de lärt känna varandra på caféet och sen träffats hemma hos varandra, säger Anette Helgesson.

Text Kristin Nylander

Förberedelser innan föreställningen
Kulturfikat har även haft besök av en barnteater. En vecka innan föreställningen träffade Anette Helgesson och Duha Burhan barnen och kvinnorna för att läsa boken som barnteatern bygger på.

– Det var väldigt lyckat. Vi läste boken sakta på svenska för kvinnorna och barnen. Efter föreställningen var det flera kvinnor som sa att de hade förstått vad skådespelarna sa. Det tolkade vi som att de kände sig stärkta och att de fått en positiv kulturupplevelse tillsammans med sina barn och fått känna på känslan av att förstå språket, säger Anette Helgesson.

Samma metod användes innan Jakob trollkarl skulle komma på besök. Han skickade 10 ord på saker han skulle använda sig av i föreställningen, som citron, duk, servett och så vidare.

– Jakob började föreställningen med att presenterade sig själv som trollkarl på arabiska. Han avslutade sin föreställning med orden ”välkomna hit! Välkomna till Sverige!” och det togs emot väl av deltagarna, säger Anette Helgesson och avslutar:

– Förhoppningsvis stannar dessa positiva upplevelser kvar som goda minnen. Trots att tiden på boendet var en jobbig för de asylsökande.

» Det tolkade vi som att de kände sig stärkta & att de fått en positiv kulturupplevelse tillsammans med sina barn.

Anette Helgesson
projektledare

Anette Helgesson projektledare

Integration sker åt båda håll

» Desto mer du kan om din egen kultur desto mer kan du förstå & respektera andras kulturer.

Turkan Kaya
verksamhetsledare, Kulturum

Kultur och hälsa är ett projekt som drivits av Kulturum tillsammans med Mezopotamya Kulturuföreningen. Projektet har bland annat erbjudit språkstöd för både asylsökande och nya svenskar, danskurser i kurdisk dans för barn, en kurs i det kurdiska instrumentet saz och communityteater där båda asylsökande,gamla och nya svenskar möts.

Projektet har också mynnat ut i helt nya projekt, bland annat ett skrivprojekt om kvinnoförtryck. Idén kom från skrivarverkstaden där en kvinna skrev om kvinnoförtrycket i sitt eget land, då kände de från Kulturums sida att de behövde väcka frågan ännu mer. Det hela mynnade ut i att sju kvinnor från sju olika länder skrev om kvinnoförtrycket i sina respektive hemländer. Kvinnorna intervjuades och mediaelever på Borgarskolan sammanställer i nuläget en dokumentär utifrån kvinnornas upplevelser.

Förändringar sker hela tiden

– Det sker jämt förändringar i vår vardag, vi träffar dagligen personer som visar förändring. I en teatergrupp ställde vi frågan om den manliga makten, varför måste man lyssna på sin man? En av deltagarna ringde mig efter en månad och sa vet du vad, nu vet jag vad svaret är! Vi har bara accepterat kulturen, vi har inte tänkt själva någon har inbakat det i oss att man måste göra det och vi har aldrig ifrågasatt det men nu börjar vi ifrågasätta, berättar Turkan Kaya, verksamhetsledare.

– Hos oss är det alltid så det ena leder till det andra och det är vi jätteglad för, tillägger Turkan.

Respekt för andra kulturer

Turkan poängterar betydelsen av att jobba med kultur och då inte bara svensk kultur samt behovet av att lyfta kompetensen i kulturföreningar. Hon lägger stor vikt vid att kunskap och förståelse för den egna kulturen ger ökad medvetenhet och respekt för andras kulturer.

– Integration sker åt båda håll. Det handlar dels om kulturen från hemlandet men även om kulturen i Sverige. Även de som är födda och uppvuxna i Sverige behöver få förståelse och respekt för de nya svenskarnas kulturer. Så länge vi är tillsammans blir vi starkare och då kan vi göra det ihop, säger Turkan.

Text Emma Stjernstedt

Turkan Kaya verksamhetsledare, Kulturum

Det är många komponenter som spelar roll, kultur och framförallt religion; det är nämligen religion som orsakar att kulturer förändras, enligt Turkan. De gemensamma diskussionerna i projektet *Kultur och hälsa* har dessutom varit väldigt fina. Exempelvis, när det kommer till frågan om vad ett "hem" egentligen är. En av projektdeltagarna kände en väldigt stor tillhörighet till Sverige medan andra som bott i Sverige i 20 år kände att deras hem var deras by.

– Det här har satt igång en process i deras tankar och det har lett till en positiv förändring så som vi ser det, tillägger hon.

– För den egna identiteten är det jätteviktigt att arbeta med kultur. Etniska föreningar har en viktig roll för integrationen. Desto mer du kan om din egen kultur desto mer kan du förstå och respektera andras kulturer. Om du är i en annan kultur är tillhörigheten till din egen kultur också viktig för att känna igen dig själv, därför ser vi att det hör ihop med din hälsa, avslutar Turkan.

» Vi försökte ge barnen en känsla av sammanhang och ge verktyg för att uttrycka sig, berätta sina berättelser & stärka dem i deras fantasi.

Karin Olsson
projektledare, Bilda

Skapande tillsammans med barn

Föreningen Konst och Landskap har drivit två projekt med stöd av Region Gävleborg som riktar sig till barn på asylboenden. Idén var att ge möjlighet till skapande verksamhet för att främja kultur och hälsa för nyanlända.

– Vi försökte ge barnen en känsla av sammanhang och ge verktyg för att uttrycka sig, berätta sina berättelser och stärka dem i deras fantasi, säger Karin Olsson, projektledare.

Behov av att uttrycka sig

Efter mycket förberedelser valde Karin Olsson ut tre asylboenden i Gästrikland att engagera i projektet. Efter besök med en god vän på asylboenden tyckte Karin Olsson att miljön inte var särskilt inspirerande och boenden i Gysinge, Sandviken och Torsåker besöktes vardera tre gånger för att skapa konst.

– Det fanns ett uppdämt behov av att uttrycka sig och göra något fysiskt hos de här barnen. Sen är det bra att göra saker som är roliga för stunden också, säger Karin Olsson.

Stor lust att skapa

I det första projektet hölls workshops i kreativt skapande, mestadels på boendena men även i litteraturhuset Trampolin. Totalt blev det 40 träffar med fem olika grupper i åldrarna tre till sex år, barn som sällan får möjlighet att lämna boendet. 14 av träffarna var riktade till skolbarn. Grupperna fick blanda färg, måla, göra potatistryck, skulptera i lera, arbeta med kartong, diskutera, titta i lupp på insekter och olika strukturer och material i naturen.

– De flesta barnen var väldigt understimulerade till en början, de hade en väldig mängd energi och en stor lust att skapa och berätta om sig själva med hjälp av bilder, säger Karin Olsson.

Karin Olsson
projektledare

Använde sig av erfarenheten

Det första projektet gav erfarenhet till projekt nummer två, där tanken var att ha en färdig scenografi att spela musik, berätta sagor och skapa i. Men med erfarenheten från det första projektet kändes det mer värdefullt att låta barnen vara mer medskapande.

– Vi sydde en stor snäll nattorm med ett gap som man kunde stoppa in mat i. Det blev en källa till många berättelser och lekar. Under samlingarna fick alla barn sitta på ormen som vi la i en cirkel, säger Karin Olsson.

Tre heldagar spenderades på boendena och i slutet lämnades flera av alstren kvar för att barnen skulle kunna fortsätta leka med dem.

Besöken på boendena blev ofta festliga, enligt Karin Olsson.

– Vi märkte att både barnen och de vuxna lyste upp, kände sig respekterade och skrattade väldigt mycket. Vi fantiserade, skämtade och skapade tillsammans men pratade ibland också om det som är svårt, säger hon.

Fördjupa framtida projekt

Genomförda workshops har gett tankar och idéer om hur hon kan fortsätta, förbättra och fördjupa framtida projekt.

– Ibland nådde vi djuplek och ibland handlade det mest om att hålla ordning på gruppen och skapa en fredlig stämning. Det svåraste var i början innan vi kände barnen. Varje barngrupp är unik och förutsättningarna gjorde det också svårt att börja och sluta vid en viss tidpunkt som skulle underlätta sammanhållningen. Det hände nästan alltid oväntade saker, säger Karin Olsson.

Flexibel med en tydlig plan

Emellanåt kan det vara slitsamt och svårt att driva projekt, man måste vara flexibel men med en tydlig plan, enligt Karin Olsson.

– Det ger mig mening att kunna göra detta tillsammans med barnen, säger hon.

Karin Olsson tycker inte att det är något att tveka över om man själv är intresserad av att starta ett projekt.

– För min del var det viktigt att barnen på asylboenden fick träffa fler människor än myndigheter och personal på asylboendet. Tveka inte om du har en idé, det är roligt att driva projekt och det behövs. Man ska inte vara rädd att göra fel, bara börja! Om det inte fungerar får man utveckla det, säger Karin Olsson.

Text Kristin Nylander

Jag ❤ Kultur

Matilda Norling Persson menar att projektet gett deltagarna ett sammanhang, utrymme att uttrycka sig och att skapa tillsammans med andra.

» sidan 18

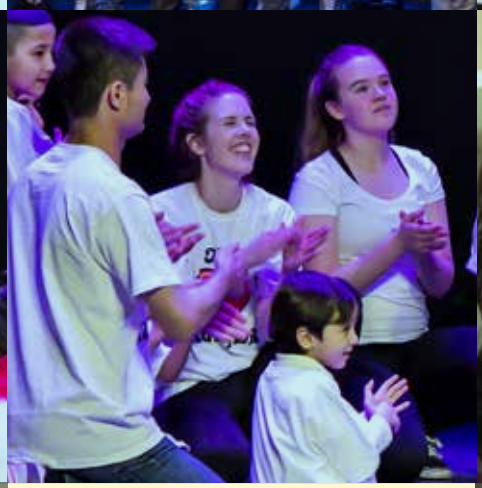

Kreativt skapande

Barnen har fått en känsla av sammanhang och verktyg för att berätta sina berättelser och stärka sin fantasi, säger Karin Olsson.

» sidan 14

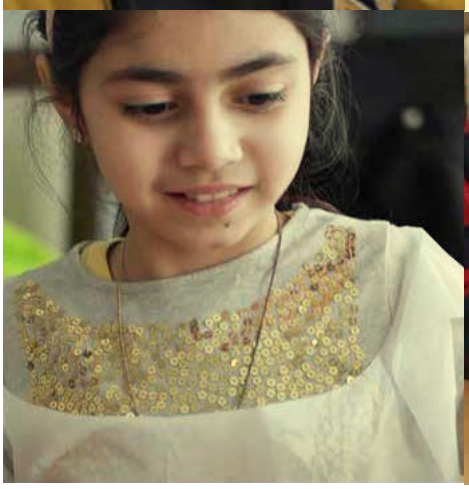

Kultur & hälsa

Turkan Kaya menar att det är viktigt att arbeta med kultur för den egna identitetens skull, samt för att främja ett mer mångkulturellt samhälle.

» sidan 12

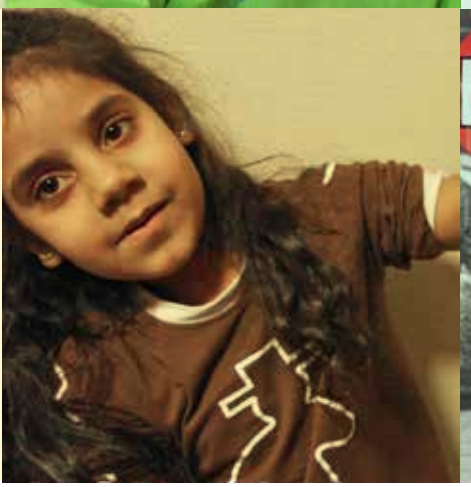

Mitt ❤ slår för dansens uttryck

Dansföreställningen *Jag ❤ Kultur* skapades av boende på Lenninge asylboende i samarbete med ledare och dansare från Dansoteket Bollnäs. Tillsammans har samtliga deltagare, förutom att skapa ett integrationsprojekt där alla som vill får bli sedda och hörda, främjat en ömsesidig delaktighet och bjudit in till interkulturella möten på en lokal scen i konstens tecken.

Projektet *Jag ❤ Kultur* syftar till att minska avståndet mellan nyanlända ungdomar och redan etablerade barn och unga. Den föreställning som gjordes bygger på samtliga deltagares olika kulturella uttryck och kreativa förmåga. Cirka 25 av de 50-60 personer, som bott på asylboendet i Lenninge, medverkade från scenen och gjorde själva slutframträdandet. Den yngsta deltagaren endast 2 år och den äldsta 35 år. De som inte deltog på scen fanns med i publiken och hejade på.

Matilda Norling Persson
projektledare

– Projektidén byggde på att under november och december 2016 få inspiration till att uttrycka sig kulturellt och då fick alla testa på workshops inom konst, musik, teater och dans. Under januari 2017 började vi gemensamt arbeta fram en föreställning utifrån de olika verktygen vi fått inspiration till och vi började utbyta olika erfarenheter, vi lärde till exemplet varandra våra länders folkdanser. Här blev det ett kulturellt utbyte, deltagarna fick visa sina olika konstuttryck, sedan hjälpte jag dem att skapa en helhet kring dessa uttryck som tillslut blev en hel föreställning, säger en av initiativtagarna bakom projektet, Matilda Norling Persson.

Matilda är projektledare men även en mångsysslare och ideell kraft i Bollnäs. Hon är ordförande i Dansoteket och håller även i egna dansgrupper. Själv började hon dansa när hon var 16 år.

– Det var första gången som kulturen kom in i mitt liv, och passionen växte sig starkare och starkare. Mitt hjärta slår för dansens fantastiska uttryck och konstens förmåga att föra människor samman.

» Genom kulturen förs vi samman & skapar något fint och viktigt tillsammans

Matilda Norling Persson
projektledare

Hälsofrämjande effekt

Enligt Matilda har fokus för projektet inte främst varit att skapa en föreställning, dansen har nämligen förenat och möjliggjort träffar där deltagarna fått varit med och skapat något tillsammans. Projektet har också en tydlig inriktning på hur de kulturella verktygen och intrycken har en hälsofrämjande effekt både psykiskt och fysiskt.

– Det har varit jätteviktigt att få träffas. Det blir ju även ett hälsofrämjande för du får delta i ett sammanhang, uttrycka dig och skapa en närvaro tillsammans med andra. Allt handlar om att våga och det kan såklart vara läskigt att prova. Genom kulturen har vi kommit varandra närmre och skapat något fint och viktigt tillsammans. Hon fortsätter:

– Om du är inspirerad av att göra ett liknande projekt krävs det att du har förståelse för att vi alla fungerar väldigt olika. Du måste vara ödmjuk och öppen inför de personer du träffar, ha tålamod inför språket och respekt gentemot andra.

Projektet betyder kärlek

Matilda pratar också väldigt varmt om projektet, om att främja en ömsesidig delaktighet, interkulturella möten och den tydliga kopplingen mellan kultur och hälsa.

– För mig betyder projektet kärlek – men också glädje, engagemang och entusiasm. Dansen har på olika sätt skapat upprymdhet. Jag vet att projektdeltagarna också känner att de har fått nya vänner i Sverige och att de känner sig inkluderade och väldigt omfamnade av oss, avslutar Matilda.

Text Andree Forsberg

Alla kan göra film & berätta sin historia

» Deras språkkunskaper och känsla av trygghet och tillhörighet har ökat rejält.

Maya Lindh
projektledare

Filmstigen är ett filmprojekt för ungdomar - både flyktingar och svenskfödda - där deltagarna fått lära sig att göra sina egna filmer. Bakom projektet står Maya Lindh och Siggi Holm, Maya själv uppvuxen från Bergsjö i Nordanstigs Kommun och Siggi är uppvuxen i en mindre ort på Island. Numera bor de båda i London där de tillsammans driver ett litet produktionsbolag vid namn Simple Life Productions.

– Vi härstammar båda två från mindre orter i våra respektive land och drivs båda av en stark passion för ökad tillväxt inom kultur på landsbygden och för integration och utveckling genom kreativt arbete. Vi vill hjälpa till att göra skillnad genom att bedriva vår verksamhet, med människor och på platser som kanske inte har självklar tillgång till film- och teaterskapande, vi vill lyfta unika historier och livsöden som annars kanske annars inte får möjlighet att berättas berättar Maya Lindh.

Samarbete ökar språkkunskaper

Ungdomarna som varit med i projektet har inte bara lärt sig om film, kreativt arbete och samarbete. De som kommit hit som flyktingar har även fått chanser att öva sina språkkunskaper och det som varit väldigt betydande för deltagarna själva är de nya vänskapsband som alla ungdomar i projektet bildat genom de erfarenheter de har tillsammans.

– En återkommande kommentar är att deras språkkunskaper och känsla av trygghet och tillhörighet har ökat rejält. Eftersom film och de flesta skapande processer kräver kommunikation och eftersom allas språkkunskaper varierade, blev det tydligt att vi alla behövde göra vårt bästa för att verkligen kommunicera och möta varandra, oavsett bakgrund, rädslor eller språkkunskaper. Något som vi tror verkligen stärkte deltagarna både som individer och som grupp säger Maya Lindh.

Deltagarna har fått lära sig att skriva filmmanus, spela in och klippa film samt om hur efterarbetet med film går till. Ett särskilt Filmstigen-rum gjordes iordning på Bergsjögården där ungdomarna själva fick redigera sina filmer. Projektet avsluta-

Text Emma Stjernstedt

des med en filmfestival där fler fick chansen att ta del av de filmer som projektet gett upphov till. Detta var även ett bra sätt att sprida projektets budskap till fler, att alla, oavsett bakgrund och förutsättningar, kan göra film och berätta sin historia.

Många terapeutiska hälsofördelar

– När de kommer som flyktingar till Sverige saknar de helt tillhörighet, och bär ofta på fruktansvärda erfarenheter och trauman, och de flesta är ensamma. Att då få delta i ett projekt där de får chansen att arbeta kreativt, träffa människor, arbeta i grupp, öva på språket och sedan uppnå en fantastisk produkt i slutändan, bidrar till många terapeutiska hälsofördelar. Särskilt känslan av tillhörighet och egenvärde i uppfattningen om sina egna förmågor och kapaciteter säger Maya Lindh.

– Vi har upplevt att när unga får arbeta tillsammans i grupp med konstnärliga uttryck, finns inte plats för rädslor eller utanförskap. Då uppstår ett otroligt lustfyllt samarbete, och olikheter så som åldersskillnad, kön, nationalitet, språkbarriärer blir oväsentliga, avslutar Lindh.

» När unga får arbeta tillsammans i grupp med konstnärliga uttryck, finns inte plats för rädslor eller utanförskap.

Maya Lindh
projektledare

» Att bygga historier från musik & kreativitet är ju helt fantastiskt.

Birgitta Piippola,
dramapedagog,
Järvsö Församling

Sången är ett universellt språk

En buss stannar utanför församlingshuset i Järvsö, ett gäng tjejer som är runt nio år hoppar ur den och går på rad in i församlingshuset. Det är tisdag och det betyder kördag för de här tjejerna. Varje tisdag kommer de hit direkt efter skolan för att tillsammans med körledarna Jejja Östberg och Helen Danhard och Järvsö integrationskör

– Behovet fanns verkligen, det har saknats en kör i Järvsö en längre tid. Möjligheterna var enorma då det går att göra så mycket mer när vi är fler som sammarbetar säger Johanna Bölja Hertzberg samordnare och konsulent på Bilda.

Kreativa rum på kreativ tisdag

Temat på projektet har varit *Vår jord* och *Olika barn*, barnen som deltagit har även haft möjlighet att delta i en skaparverkstad innan eller efter kören med Birgitta Piippola, dramapedagog på Järvsö församling. Det kreativa rummet fanns innan projektet med integrationskören drog igång men eftersom att det gick i samma tema kunde det med fördel ske på samma dag och plats så slogs det ihop till samma dag.

– Barn har sina egna tolkningar och vi ser gärna fler platser där både barn och unga vuxna får komma till tals. Där de kan få utveckla och behålla sin kreativitet. Vi vill underlätta för barnen att skapa utan att lägga oss i för mycket säger Birgitta.

Helene DanHard, körledare
Jejja Österberg, körledare

» Det är viktigt att få ett barn perspektiv, det finns mycket att lära hos barn.

Helen Danhard
körledare
Järvsö Församling

Det kreativa rummet ville också ta fasta i temat som kören har och barnen har fått uttrycka sig i bild och text hur de ser på *vår jord* och *olika barn*. Tanken med det kreativa rummet är att underlätta för barnen att skapa.

– Språket, kör, musik, måla, dansa är universellt och där kan man mötas så mycket enklare och det är där vårt fokus har varit. Att bygga historier från musik och kreativitet är ju helt fantastiskt, det kan man utveckla hur långt som helst säger Birgitta.

Körledare för integration

Helene Danhard har genom studieförbundet Bilda gått en utbildning i kör för integration något som även Jejja tycker varit givande då Helen kunnat delge henne sina erfarenheter. De pratar också om vikten av att låta barn komma till tals och vid frågan på varför kultur vid integration är viktigt tänker de till innan de gemensamt formulerar ett svar.

– Att integreras i samhället och att få bli inbjuden att vara med och att få bli sedd och känna sig välkommen säger Jejja. Att få in en fot i vårt samhälle och vår kultur fortsätter Helene och Johanna fyller i, ja och för de icke asylsökande är det viktigt för att de ska ha en chans att mötas också utanför skolan.

Kören riktar sig till barn, varför är det viktigt att göra kulturella insatser mot just barn?

– Att de ska växa till självständiga individer och våga ta plats säger Jejja Östberg.

– Det är viktigt att få ett barn perspektiv, att få höra vad dom tycker och tänker det finns mycket att lära hos barn säger Helen Darnhard.

Olika barn leker bäst

Temat på kören har även resulterat i en sång de själva skrivit tillsammans med barnen. Temat har även inspirerat till en dikt som ett av barnen skrivit.

– Jag tycker det var så fint som ett av barnen skrev om temat ”olika barn leker bäst”. Vi har även skrivit en sång som inspirerad av den här dikten säger Jejja.

Text Emma Stjernstedt

Filmstigen

Maya Lindh och Siggi Holm menar att deltagarnas språkkunskaper och känsla av trygghet och tillhörighet har ökat genom projektets gång.

» sidan 20

Trygga rum

Naome Ruzindana hoppas nu att projektet ska bidra till att nyansera bilden av situationen för HBTQ-personer i Sverige.

» sidan 26

Järvsö integrationskör

Johanna, Birgitta och Jejja menar att deras arbete når hela vägen om både barn och unga vuxna ingår i projektet i framtiden.

» sidan 22

Trygga rum – för asylsökande HBTQ-personer

» Projektet har varit en ögonöppnare & med det menar jag att trots att jag jobbar med integration dagligen så är varje historia jag får höra unik.

Naome Ruzindana
projektledare

På grund av missförstånd och okunskap tvingas asylsökande HBTQ-personer in i samma fack som asylsökande. I själva verket har de dubbla utmaningar framför sig. De är inte bara asylsökande med alla svårigheter som det kan innebära utan de måste även slåss för att bli accepterad för att få vara sig själva.

Juni 2016 startade projektet Trygga Rum i Söderhamn och Gävle med sammanlagt 20 deltagare. Projektet fokuserar på asylsökande HBTQ-personer och integration, men även HBTQ-personer som har fått uppehållstillstånd, och fortfarande upplever många utmaningar som HBTQ-person, får delta. Bakom projektet står Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg och det genomförs i samarbete med organisationen Find Hope med stöd från Gävle och Söderhamns kommun, Region Gävleborg och Sparbanksstiftelsen Söderhamn.

– Projektet har varit en ögonöppnare och med det menar jag att trots att jag jobbar med integration dagligen så är varje historia jag får höra unik, alla har olika åsikter och alla ser olika på saker och ting. Men här är vi alla lika. Asylsökande klumpas ihop av systemet som en grupp, men det finns även olikheter inom den gruppen, framhåller projektledaren Naome Ruzindana

– Här pratar vi bland annat om hur olika varje persons ärende ser ut och om de utmaningar som de här personerna har mött under asylprocessen, berättar Naome, som själv sökte asyl i Sverige på grund av HBTQ-skäl för några år sedan.

Får fly igen – i Sverige

Deltagarna i Trygga Rum har flytt från sina hemländer på grund av deras sexuella läggning. Men asylsökande HBTQ-personer, framför allt unga personer, upplever att de får fly igen när de möter hat, hot och trakasserier på asylboenden runt om i Sverige. Trygga Rum skapades då för att föra samman dem, för att skapa ett säkert rum och en plattform där asylsökande HBTQ-personer blir lyssnade på.

Text Marie Hägg

Trygga rum vill

» Skapa ett *tryggt rum* för HBTQ-personer där de kan möta andra i samma situation, dela sina erfarenheter och bli stärkt i sin identitet.

» Skapa ökad tolerans med fokus på HBTQ-personer som är nya i Sverige.

» Möjliggöra för HBTQ-personer att utveckla sin egen identitet och bli medveten om sina rättigheter.

» Skapa ett mer öppet, tolerant och tryggare Gävleborg med foku på sexuell läggning och jämställdhet.

Källa: Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg

Naome Ruzindana projektledare

– Men vi har också byggt broar mellan myndigheter som exempelvis Migrationsverket, en myndighet som asylsökande HBTQ-personer ofta känner sig missförstådda av, säger Naome Ruzindana.

En mer nyanserad bild

Projektstödet från Region Gävleborg har använts till hälsofrämjande kulturaktiviteter för projektets deltagare. Grupper startades inom dans, poesi och musik och till att finansiera musiker, författare och danslärare. Trygga Rum pågår fram till 2019 och målet är att bygga upp ett HBTQ-nätverk för asylsökande och nya svenskar i Gävleborg. Ruzindana menar att bakgrunden hos deltagarna och deras egna idéer varit avgörande gällande vilka aktiviteter som gjorts i projektet.

– Många historier i projektet har berört. Deltagarna dokumenterar även sina gemensamma erfarenheter och berättelser i form av en film och en skrift som kommer att göras under de tre år som projektet pågår. Vi hoppas bland annat att det ska bidra till att nyansera bilden av situationen för HBTQ-personer i Sverige, avslutar Naome Ruzindana.

Inspirerad och känner att du vill göra en kulturinsats?

Region Gävleborgs kultur- och kompetensnämnd fördelar årligen projektstöd till hälsofrämjande kulturinsatser för asylsökande och nyanlända.

Du har nu fått tagit del av nio projekt som under 2016 beviljats projektstöd och bidragit till att främja vårt kulturliv genom ökad integration och mångfald.

Projektstöd kunde 2017 sökas av kommuner, det fria kulturlivet och civilsamhällets aktörer (ideella föreningar, stiftelser, studieförbund etc.) i Gävleborgs län.

På vår hemsida hittar du mer information om
hur du söker projektstöd till kultur för integration.

regiongavleborg.se/kulturforintegration

Beviljade projektmedel 2016

Verksamhet	Projekt	Beviljat
ABF	The Unit	78 000 kr
ABF Gästrikebygden	Hemvist	100 000 kr
Akademiska Föreningen i Gävleborg	SchackCafe med fokus på damer och unga	95 000 kr
Bildbruket i Kilafors	Kultur för integration	79 000 kr
Dansoteket Bollnäs	Jag ❤ Kultur	80 000 kr
Folkets Hus och Park Hofors	Mångkultur på Folkan	100 000 kr
Föreningen Bergsjögården	Filmstigen - Kortfilmer med unga och flyktingar	80 000 kr
Föreningen Konst & Landskap	Interaktiv föreställning i spännande scenografi	100 000 kr
Föreningen Konst & Landskap	Kreativa verkstäder och skaparutflykter för barn	100 000 kr
Gävle Symfoni-orkesters Vänner	Integration genom musik	25 000 kr
GävleDala esport förening	Föreningsliv 2.0	100 000 kr
Gävles Unga	Barnboksprojekt 2.0	100 000 kr
Ideella föreningen Abai	Ungdomar: Kreativiteten i verkligheten	82 200 kr
IOGT-NTO Hudiksvall	Inte bara krig	80 000 kr
Kanalkyrkans församling	Omvänd integration	50 000 kr
Korda Art in Motic	Danslust som hälso-främjande insats	100 000 kr
Kultur och fritid förening	Bryt ensamheten	90 000 kr
Kulturum	Kultur och hälsa	100 000 kr
Kulturstjärnan	Svenska i etern - webbradio	100 000kr

Beviljade projektmedel 2016

Verksamhet	Projekt	Beviljat
Lokomotiv	Fotomaraton	88 000 kr
Riksteatern Gävleborg	Skoj med Daff-Daff	100 000 kr
Rädda Barnen	Mötesplatser - för att låta ensamkommande ungdomars röster höras och komma till tals	100 000 kr
Rädda Barnen Ovanåker	Kulturfika för små och stora	100 000 kr
Sandvikens kammarmusikförening	Frivillig i Sandviken	70 000 kr
Stf Bilda och Järvsöförsamling	Järvsö barnkörer - integrationskör	30 000 kr
Stfb Bilda GävleDala	Gör en låt	100 000 kr
Stocka Folkets hus	10:e Stocka Film Festival *Se människan*	6 000 kr
SV Gävleborg	Lördagsslöjd på Gåvan	100 000 kr
SV Gävleborg	Trygga rum kultur	100 000 kr
Viksjöforsbaletten	För den som äter palsternackor	100 000,kr
Totalt		**2 533 200 kr**

Kultur för människor samman

Foto Kristin Nylander, Marie Hägg, Emma Stjernstedt, Lena Säfström, Andree Forsberg, Anette Helgesson, Karin Olsson, Baree Khalil, Linnéa Manzanares

Grafisk form Sara Asplund
Tryck Bok och Tryck i Bollnäs, 2017

Post Kulturutveckling, Region Gävleborg, 801 88 Gävle
Besök Silvanum, Kungsbäcksvägen 32, 802 67 Gävle
Webbplats regiongavleborg.se/kultur

Region
Gävleborg
regiongavleborg.se/kulturforintegration